

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

Vår ref: RPU
Vår dato: 27.09.2013
Deres ref: 12/7210
Deres dato: 04.07.2013

Høringsuttalelse om lovendringer som følge av forbrukerdirektivet

Det vises til høringsbrev fra dere datert 04.07.13, hvor det bes om høringsinstansenes syn på endring i lovverk som følge av forbrukerdirektivet.

Innledning

Innledningsvis vil Jussformidlingen bemerke at vi i det vesentlige stiller oss bak lovforslaget og mener de foreslåtte endringene er godt i samsvar med direktivet. Vi stiller oss også positive til det unntakene direktivet åpner for ikke er benyttet i større utstrekning enn hva som er nødvendig.

Jussformidlingen slutter seg til Departementets vurdering om at gjennomføringen av direktivet vil medføre en vesentlig forenkling i forhold til gjeldende angrerettlov. Vi er positive til en slik forenkling, dersom det kan bidra til en større klarhet og forutsigbarhet for forbrukerne.

I det følgende vil vi gjøre rede for vår uttalelse hva gjelder enkelte av de foreslåtte endringene.

Informasjonskrav i forbrukeravtaler

Høringsnotatet foreslår at det opprettes et nytt kapittel i avtaleloven med særskilte regler for forbrukeravtaler. Jussformidlingen stiller seg positive til dette, da det synliggjør at opplysningsplikten gjelder alle former for forbrukeravtaler, med mindre de omfattes av unntakene som er nevnt i avtaleloven (avtl.) § 38 b annet ledd. Slik vi forstår bestemmelsen er disse unntakene uttømmende angitt.

Jussformidlingen er positiv til at bestemmelsen klart angir at opplysninger er en forutsetning for at bindende avtale er inngått. Vi mener også det er bra at bestemmelsen detaljert angir hvilke opplysninger forbrukeren har krav på å motta. Vi vil også bemerke at en plikt til å klargjøre avtalens varighet og regler for oppsigelse er svært positivt.

Vi er likevel noe bekymret for at forslaget inneholder en del skjønsmessige unntak, som i realiteten kan svekke opplysningsplikten direktivet forsøker å innføre. Eksempelvis sier ordlyden at plikten ikke gjelder opplysninger som "allerede går frem av sammenhengen". Vi

er av den oppfatning at hvorvidt noe fremgår av sammenhengen kan lett bli et stridstema i en tvist; To parter kan oppfatte den samme situasjon helt forskjellig. Dette kan særlig bli aktuelt i forbrukeravtaler om tjenester. Videre mener vi at unntaket for ”dagligdagse transaksjoner” bør drøftes grundig av Departementet, særlig med tanke på hvor grensen skal gå for hva som er dagligdags.

Departementets antar at ordlyden sammenholdt med de hensyn den pre-kontraktuelle opplysningsplikten bygger på, tilsier at informasjonen må gis slik at forbrukeren gis mulighet til å sette seg inn i opplysningene før avtalen blir bindende og ved det settes i stand til å foreta en beslutning på kvalifisert grunnlag. Jussformidlingen er enig i Departementets tolkning, men vil påpeke at den vanlige forbruker trolig ikke vil være i stand til å trekke de samme slutninger av lovteksten. Videre har vi erfart at avtaler i forbrukerforhold gjerne blir inngått hurtig og at den næringsdrivende gjerne kan være pågående før avtaleinngåelsen. Til tross for utgangspunktet om at enhver hefter for egne forutsetninger, mener vi at bestemmelsen bør presisere at forbrukeren skal gis rimelig tid til å sette seg inn i opplysningene.

Videre vil Jussformidlingen bemerke at bestemmelsen ikke angir hvordan opplysningene skal overgis. Vi er av den oppfatning at i de tilfeller hvor opplysningene ikke allerede går frem av sammenhengen, bør forbrukeren kunne kreve at opplysningene skal gis skriftlig eller på annen måte gjort tilgjengelig, og at forbrukeren i alle tilfeller må kunne kreve at opplysningene skal oppgis skriftlig etter avtalen er inngått. Vi mener dette som nødvendig av bevismessige hensyn, ettersom brudd på opplysningsplikten vil medføre at forbrukeren ikke er bundet av avtalen. Til tross for at det er formfrihet ved inngåelse av avtaler, kan vi ikke se at dette vil være urimelig å kreve i en forbrukeravtale hvor næringsdrivende har opplysningsplikt.

Opplysningskrav før avtaleinngåelse ved fjernsalg og salg utenfor fast forretningssted

I forslag til ny lov om angrerett § 7 første ledd er det ikke angitt noen frist for når opplysninger skal gis. Jussformidlingen mener tilsvarende hensyn gjør seg gjeldende her som nevnt ovenfor. Vi er dermed av den oppfatning at det bør presiseres at forbrukeren skal gis rimelig tid til å sette seg inn i opplysningene.

Jussformidlingen vil for øvrig bemerke at den nevnte bestemmelsen er svært omfattende, men er av den oppfatning at direktivets omfang nødvendiggjør dette. Ordlyden sier at opplysningene skal gis på en klar og forståelig måte. Slik vi leser loven, innebærer brudd på opplysningsplikten at partene ikke lenger er bundet, med unntak for de tilfeller som er nevnt i forslaget § 8.

Krav til avtalen ved fjernsalg og salg utenfor fast forretningssted

Jussformidlingen anser det som positivt at opplysningene skal gis på et forståelig språk og at det som hovedregel skal være på norsk, jf. forslaget § 7 (3). Videre mener vi det er bra at forbrukeren skal gis en avtale hvor opplysningene fremgår, og ikke minst at forslaget § 9 (3) og § 17 gir klar hjemmel for å kreve avtalen utlevert. Vår erfaring er at motpart gjerne kvier seg fra å utlevere informasjon når hjemmel ikke fremgår uttrykkelig av loven.

Vi kan imidlertid ikke se at loven angir konsekvensene for brudd på krav om skriftlig avtale og hva denne skal inneholde. Ut fra overskriftene i angrerettloven er det nærliggende å tolke

at reglene er ordensregler og ikke gyldighetsregler. Vi mener derfor konsekvenser av brudd bør fremgå av uttrykkelig loven.

«Innen rimelig tid» / «Uten unødig opphold» i angrerettloven

Vi mener at formuleringen «uten unødig opphold» i flere av bestemmelsene i den nye angrerettloven gir anvisning på et strengere krav til forbrukeren enn formuleringen «innen rimelig tid» i gjeldende angrerettlov. Mange av våre klienter ber om juridisk bistand på et tidspunkt hvor aktuelle tidsfrister snart utløper eller allerede er utløpt. Vi er derfor negative til å endre lovens ordlyd på en måte som tilsynelatende skjerper kravet til forbrukerne i forhold til gjeldende rett.

Direktivet artikkel 14 nr. 2 / Den nye angrerettloven § 24 nr. 2 annet ledd

Direktivet har ikke unntak fra angreretten i situasjoner der varen ikke kan leveres tilbake i tilnærmet samme stand og mengde, og beskadigelsen eller forringelsen skyldes uaktsomhet eller manglende omsorg fra forbrukerens side. Dette er et avvik fra gjeldende rett, jf. angrerettloven § 12 første ledd bokstav a.

Direktivet legger til grunn en erstatningsrettslig løsning, hvor forbrukeren ved bruk av angreretten skal få tilbakebetalt kjøpesummen med et fradrag tilsvarende den verdireduksjonen som forbrukerens håndtering av varen har medført. Departementet vurderer at det ikke er noe krav etter direktivet om at selgeren kan regne med å få solgt varen på nytt.

Jussformidlingen er av den oppfatning at en slik erstatningsregel vil kunne medføre at omfanget av angreretten blir mindre forutsigbar for begge parter i avtaleforholdet. For å unngå en økning i antall tvister, bør det derfor presiseres hva som ligger i vilkåret «reduisert verdi» i den nye angrerettloven § 24 nr. 2 annet ledd. Det bør altså presiseres om verdireduksjonen knytter seg til den (rent objektive) økonomiske verdien av varen, eller om det også skal tas hensyn til varens nytteverdi for selger. Når det etter Departementets vurdering ikke er noe krav om at selgeren kan regne med å få solgt varen på nytt, innebærer dette en angrerett for forbrukeren også i tilfeller hvor varen ikke lenger har noen nytteverdi for selger. Vi bemerker at sontringen mellom den økonomiske verdien og nytteverdien for selger her må antas å være sammenfallende, da varen ikke vil ha noen økonomisk verdi for selger når han ikke kan regne med å få solgt den på nytt.

Jussformidlingen mener at en slik presisering vil komme forbrukerne til gode, da det kan forhindre situasjoner hvor selgeren avviser angreretten under henvisning til at fradraget for redusert nytteverdi tilsvarer hele kjøpesummen.

Sontringen mellom ulike salgsformer

Departementet vurderer at det som en følge av direktivets ordning må innføres én hovedregel for når tilbakeføring av varer skal skje. Sontringen ulike salgsformer i gjeldende angrerettlov skal derfor ikke videreføres. Dette innebærer at også varer kjøpt ved telefonsalg eller salg utenfor fast utsalgssted må tilbakeføres uten unødig opphold og senest innen 14 dager fra den dag forbrukeren meddelte sin beslutning om å benytte sin angrerett til den næringsdrivende. Vi slutter oss til Departementets mening om at direktivets løsning innebærer en svekkelse av forbrukervernet, idet forbrukeren ikke lenger kan vente på tilbakebetaling fra selgeren før

vedkommende må returnere varene. Jussformidlingen mener videre at det er uheldig å overføre risikoen fra den næringsdrivende til forbrukeren på denne måten, da det som regel er forbrukeren som er den svakeste part i avtaleforholdet.

Kjøpsrettslige regler – Virkeområde, leveringstid, levering og heving

Jussformidlingen er i all hovedsak enig i de vurderinger som er gjort av departementet, og stiller seg positiv til endringene. Ved å utvide forbrukerkjøpslovens virkeområde til å gjelde varedelen ved alle sammensatte avtaler, gis det mer tilpassede regler for varedelen av en sammensatt kjøpsavtale, samt at varedelen i en slik avtale alltid vil bli vernet av de nye bestemmelsene i fkjl §§ 6, 7, 14, 23 og 49.

Jussformidlingen har en del saker som omhandler forbrukerkjøp, og ettersom «innen rimelig tid» jf. fkjl. §6 er en svært skjønnsmessig vurdering, mener vi en maksgrænse på 30 dager gjøre det lettere for både forbruker og næringsdrivende å forutse sin rettsstilling. Næringsdrivende kan som følge av den nye maksgrænsen bli oppfordret til å avtalefeste leveringstidspunkt, og dette vil kunne føre til færre tvister generelt.

Jussformidlingen er enig i at direktivet artikkel 18 nr. 1 gir et svakere vern enn det som allerede følger av fkjl § 7, ettersom levering etter artikkel 18 nr. 1 har skjedd i det «kontrollen» med varene. Vi er derfor enig i departementets forslag om ingen endring i forbrukerkjøpsloven § 7.

Jussformidlingen er enig i departementets forslag til endringer i forbrukerkjøpsloven § 23. Vi vil også bemerke at vi anser endringen som positiv for forbrukernes vern, ettersom forhåndsgitte frister er lettere å forholde seg til enn skjønnsmessige vurdering for lekmenn.

Jussformidlingen er enig i de vurderinger som er gjort av departementet, og stiller oss positive til ingen endring av fkjl. § 49.

Risikoens overgang

Jussformidlingen er enig i de vurderinger som er gjort av departementet, og stiller oss positive til ingen endring av fkjl § 14.

Forbrukerrettigheter - Gebyr ved bruk av tilbakebetaling, tilleggsbetaling

Jussformidlingen er enig i at begrensningene som følger av direktivets artikkel 19 bør lovfestes som i finansavtaleloven § 39b (1) som et nytt tredje punktum. Vi slutter oss videre til at begrepet «betalingsinstrument» benyttes, ettersom det er begrepet som brukes ellers i paragrafen. Endelig er vi enig i at rabatter for bruk av betalingsmiddel også må begrenses av den nye lovregelen for å unngå omgåelse.

Jussformidlingen er enig i at reglene som følger av direktivets artikkel 22 om tilleggsbetaling lovfestes ved tilføyelse av en ny § 38c i avtaleloven. Vi stiller oss også positive til at forbrukere for et slikt uttrykkelig vern mot uforutsette ekstra betalinger.

Forbrukerrettigheter - Telefonkostnader

Jussformidlingen stiller seg positive til at reglene i direktivets artikkel 21 tilføres som et nytt § 11 (2). Det bemerkes også at disse reglene henger tett sammen med begrensningene av tilleggskostnader i direktivets artikkel 22.

Hva gjelder næringsdrivendes adgang til å kunne fordele prisen de betaler for automatiserte sentralbord, femsifrede nummere, ekstralinjer ol. på forbrukere som ringer, stiller Jussformidlingen seg negativ. En slik ordning vil være vanskelig å kontrollere, og vil også kunne anses som en form for uavtalt tilleggsbetaling. Næringsdrivende kan enkelt få dekket slike kostnader på annet vis, f.eks. gjennom marginalt høyere priser.

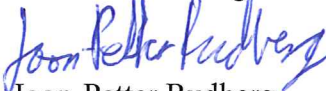
Unmodet salg, sanksjoner og ufravikelighet

Jussformidlingen er enig i de vurderinger som er gjort av departementet i at bestemmelsene i direktivets artikkel 27 allerede er tilstrekkelig gjennomført ved markedsføringsloven § 11.

Jussformidlingen er enig i at det finnes adekvate og effektive midler for å sikre etterlevelse av direktivet, og stiller seg bak departementets vurdering om at det ikke tilføyes særskilte bestemmelser om straff og andre sanksjoner.

Jussformidlingen er enig i at de at reglene om ufravikelighet i direktivets artikkel 25 og 3 allerede er tilstrekkelig gjennomført i norsk rett

Med vennlig hilsen
for Jussformidlingen

Joon-Petter Rudberg
Daglig leder

Øyvind Røyneberg
Saksbehandler

Pål Gude Gudesen
Leder Rettspolitisk utvalg

Anders Obrestad
Saksbehandler

Signe Hansen
Saksbehandler

